שני שעירי פרק שישי יומא סו.

ואם נתעברה נתעברה למוכר. ולא תחלט עד שיגיע בתוחו יום בתוחו חדש שמכרה לו ולרבי משכחת לה כגון שהקדישו כיום שמיני לידתו בערב יום הכפורים בשנה פשוטה וכי מטי יום הכפורים הבא אכתי לא מלו ליה שס"ה ימים אלא שס"ד (ד): **פר מאי איכא למימר.** שהוא בן שלש: **רואין אותה.** בכל מקום שהיא כאילו עומדת בבית הקברות שאין הכהן יכול ליקרב אליה אבל לא מחטאות המתות היא אלא שאינה קריבה הלכך רועה עד שיפול בה מום ויתמכר: **משום הקלה.** לקמן מפרש מאי תקלה: **דתנן.** דתיישינן לתקלה: **אין מקדישין.** שום דבר שסתם הקדש לבדק הבית ואין להן תקנה: **ואין מחרימין.** קסבר סתם חרמין לבדק הבית ופלוגתא היא במסכת ערכין (דף כח:): **כל רועות.** כל הני דאמור רבנן ירעו **עד שיסתאבו** ויתום שמא יקריבום: **והנך דלאו בני הקרבה נינהו.** שאר רועות אינן עומדות ליקרב הני עצמן אלא דמיהן: **לא עדיף בהו.** אינו מהיהר בהקרבתן ומסיק דעתיה מהקרבה דידהו: **הך דבם הקרבה היא.** ליום"כ הבא עריך בהו לבו על הקרבתו ודילמא מקריב לה מקומי יום"כ: **בנאי היא.** איכא דמיים ואיכא דלא מיים: **יקרב בשני.** בפסח שני ימכר לטמא ושהיה בדרך רחוקה: **הא רבי.** דאמר מפסח לפסח אפשר לו שלא עברה שנתו ואע"פ שהפרש לאחר שמונה לגידתו דאלו מחוסר זמן לא קדיש: **וכן המעות.** שהפרישו לפסח אל יקרבו לשנה הבאה ואיכא למאן דאמר יקרבו: **מתני' בא לו אצל שעיר.** השתא הדר תנא למילתיה לאורויי בסדר העבודה וקאמר דלאחר שגמר כהן גדול מתן דמים של פר ושעיר כדסליק פירקין דהוליאו לו בא לו הכהן אצל שעיר המשתלח במקום שהעמידו שם כנגד בית שילוחו דלאמרן בפ' ערף בקלפי (לעיל ד' מא:): **אלא שעשו הכהנים קבע.** שהרגילו לעשות את הכהנים קבע להיות מוליכים אותו ולא היו בית דין של הכהנים מניחין את ישראל להוליכו: **ערבלא.** שם האיש: **וכבש.** כמין מעלה עשו לו שהוא גבוה ויולא דרך אותו הכבש חוץ לעזרה וחוץ לעיר כדי שלא יוכלו הכבליים ליגע במשולח לפי שהיו רגילין לתלשו בשערו ואומרים לו טול מהר ולא ולא תשהה עוונותיו אצלנו עוד:

גמ'

אמר ר' ירמיה דלא כרבי יהודה דאי כרבי יהודה הא אמר [יז] **יש להם כפרה בשעיר המשתלח אביי אמר אפילו תימא רבי יהודה אבו כהנים לאו בכלל עמך ישראל נינהו: מסרו למי שמוליכו: ת"ר** [יח] **איש להכשיר את הזר עתי שיהא**

[א] ואם נתעברה נתעברה למוכר התינח שעיר פר מאי איכא למימר גזירה פר אבו שעיר ומשום גזירה ימות ועוד חטאת שעברה שנתה לרעיה אזלא דאמר [ב] ריש לקיש [ג] חטאת שעברה שנתה רואין אותה כאילו היא עומדת בבית הקברות ורועה אלא אמר רבא גזירה משום תקלה [ד] (דתנן) [ה] אין מקדישין ואין מעריכין ואין מחרימין בזמן הזה [ו] ואם הקדיש והעריך והחרים בהמה תיעקר פירות כסות וכלים ירקבו מעות וכלי מתכות יוליך הנאה לים המלח ואי זה הוא עיקור [ז] נועל דלת לפניה והיא מתה מאליה תקלה דמאי אי תקלה דהקרבה אפילו כל רעיות נמי אי תקלה דגיזה ועבודה אפילו כל רעיות נמי לעולם תקלה דהקרבה והנך דלאו בני הקרבה נינהו לא טריד בהו הך דבת הקרבה היא טריד בה [ח] ותקלה עצמה תנאי היא דתניא חדא פסח שלא קרב בראשון יקרב בשני בשני יקרב לשנה הבאה ותניא אידך לא יקרב מאי לאו בתקלה פליגי לא דכ"ע [ט] [לא] חיישינן לתקלה והכא בבפלוגתא דרבי ורבנן קא מיפלגי ולא קשיא הא רבי הא רבנן והתניא וכן המעות אלא לאו שמע מינה בתקלה פליגי שמע מינה: **מתני'** [י] בא לו אצל שעיר המשתלח וסומך שתי ידיו עליו [יא] ומתודה וכך היה אומר אנא השם (א) [יב] חטאו עוו פשעו לפניך עמך בית ישראל אנא [ג] השם כפר נא לחטאים ולעונות ולפשעים שחטאו ושעוו ושפשעו לפניך עמך בית ישראל ככתוב בתורת משה עבדך לאמר [יג] כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו [א] [יד] והכהנים והעם העומדים בעזרה כשהיו שומעים שם המפורש שהוא יוצא מפי כהן גדול היו כורעים ומשתחוים ונופלים על פניהם ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד [טו] מסרו למי שהיה מוליכו [טז] הכל כשרין להוליכו אלא שעשו הכהנים [יז] גדולים קבע ולא היו מניחין את ישראל להוליכו אמר רבי יוסי מעשה והוליכו [יח] ערבלא [ג] וישראל היה [יט] וכבש עשו לו מפני הבבליים שהיו מתלשים בשערו ואומרים לו טול וצא טול וצא: **גמ'** ואילו בני אהרן עם קדושך לא קאמר מאן תנא

אין מקדישין. משום דמיישינן לתקלה והכי נמי אמרינן בנכורות בפרק מעשר בהמה (דף נג.) דלאחר חורבן בטלו מעשר בהמה משום תקלה ומימה דבפ' בתרא (שבת דף מד:) ר' אלעזר בן עזריה הוה מעשר מעדריה מריסר אלפי עגלי בכל שנה ושנה ואיך יתכן זה להיות והא רבי יוחנן בן זכאי מי לאחר חורבן קלא מדתנן משחרב בית המקדש התקין רבי יוחנן בן זכאי והוא היה נשיא ואחריו רבן גמליאל ולכל הפחות היה שנתים נשיא עד שנתמנה רבי אלעזר בן עזריה כדמשמע בפרק תפלת השחר (ברכות דף מ:) דקאמר אשתקד בעריה וכו' ואם כן היה רבי אלעזר בן עזריה לכל היותר בשנת חורבן בן ט"ו שהרי בן י"ח היה כשנתמנה נשיא והה היה שלש שנים אחר חורבן לכל הפחות כדפרישית וקטן הוה בימי הבית רק שנתים לפני החורבן וקטן לאוסר אפרושי מעשר הוא וכשגדל אוסר שנתים שהגדיל לפני החורבן שאז היה מפרש לא הוה ליה למימר כל שתא ושתא ויש לומר אפוטרופוס שלו היה מפרש אי נמי לא בטלו מעשר בהמה לגמרי בתר חורבן אי נמי י"מ הוה מעשר למלך ולא נהירא דלא הוה ליה למימר בהאי לישנא [כ]:

ואין מחרימין. פירש רש"י כמאן דאמר סתם חרמים לבדק הבית וי"ו מפרש דאתיא אפי' כמאן דאמר להבנים ואע"ג דשרו ולא שייך בהן תקלה הני מילי בתר דמטו ליד כהן אבל קודם לכן לא כדאמר בפ' כל פסולי המוקדשין (בכורות דף לב.) חרמים כל זמן שהם ביד בעלים הרי הן כהקדש לכל דבריהם ומוענין בהם ואם תאמר אי הכי מאי איריא בזמן הזה אפילו בזמן הבית נמי ויש לומר בזמן הבית דשכיחי קדשים היו בקיפין וחיירין במילי קדושה אבל השתא דלא שכיחי לא זהירי אי נמי בזמן הבית שכיחי בהנים ולא היו צריכין הבעלים להשהותו בידם ומתנין אותו לאלתר לכהן:

פירות בסות וכלים ירקבו. תימה דבערכין פרק המקדש (דף כט.) אמרינן הוה גברא דאחרמינהו לנכסיה בפומבדיתא אתא לקמיה דרב יהודה אמר ליה זיל שקול ד' זוזי ושדי בנהרא ואמאי לא קאמר ליה כדתניא הכא פירות כסות וכלים ירקבו וכו' ויש לומר התם מיירי במקרקעי ואותם אין להם תקנה אלא במילול דאי אמרינן יימתנה בורה ולא תיעבד ולא תזרע שדות בורות איכא ליכא היכירא ואתי בה לידי תקלה וא"ת והא על כרחך מטלטלי נמי הוו מדפריך התם והא עובדא דפומבדיתא קרקע נמי הוה מכלל דמטלטלי נמי הוה מיהו לא עבו תקנה בחילול אלא מקרקעי אבל מטלטלי עבוד להו כדמפרש הכא וכ"ש דיתא טפי דמקשה הש"ס בפסיעות במקרקעי נמי הוו ומנא ליה דילמא רק במטלטלי אלא על כרחך מקרקעי נמי הוו מדעבד תקנה בחילול [כא]:

ותקלה עצמה תנאי היא. הכא לא מייתי תנאי דפליגי בספ"ק דפסחים (דף כ:) בתקלה והתם לא מייתי הכא משום דשבועות (דף יג:) דרבי יהודה סבר כהנים מתכפרין בשעיר המשתלח בשאר עבירות ולר"ש לית להו כפרה כלל בשעיר המשתלח וקאמר התם מ"ט דר' שמעון והוקשה לי אמאי לא קאמר טעמא דר"ש מדכתיב בפר שני וידויין ודם פר כדאמר בתר הכי בשלמא לר' שמעון הייט דבעינן שני וידויין ודם פר וגמא דהייט טעמא דבעינן שני וידויין ולא כדמסיק התם לרבי יהודה כדתנא דבי רבי ישמעאל אחד לו ואחד לביתו מוטב שיבא זכאי ויכפר על החייב וכו' ומכאן יש לי לתרץ דעל כרחך ר' שמעון נמי אית ליה דתנא דבי רבי ישמעאל והא רבי ירמיה מוקי למתניתין כר' שמעון ואפילו הכי תנן בוידוי לאשון דפר אבי וביתי בפרק אמר להם הממונה (לעיל דף לה:) וכוידוי שני בפרק ערף בקלפי (לעיל דף מא:) תנן ובני אהרן וכו' ומפרש טעמא בגמרא (דף מג:) משום דרבי ישמעאל אמר

דאמרי לא יתעינן יעמוד אי שגגה לקרבן נדוב קמיטין ולא קדשי הייט נמי תיהוי שאין האחריות עליו אם כשהגרילו על אחד פליגי לעיל ר' יוחנן ורב אם יכול לחזור ולהלוות כיון שנתהה כבר ורבינו שמואל מוסב דחייב ע"י הגרלה הבני ורבינו אלמה אינו רולה לומר דחייב לפי שהיא שגה אבל מחיבו כיון דאמרת לא יתעינן יעמוד אי שגריכין לעמוד שיהם עד דמסקינן ליה בשגיא על בן נראה לרבי לפרש בשלמא נספך הדם ימות המשתלח לא יתעינן יעמוד אי המשתלח יחיה ודאתה ע"י כן כדאיתא לעיל בבולה שמעתין (ואע"ג דאמרי לא יתעינן יעמוד אי) שגריך לחיות אי עד שעת מתן דמים שלענין שילוחו של שעיר יודע הוא שגריך לחיות אי עד שעת מתן דמים ואי לא נדתה המשתלח

מנחות ורבינו קא מפיק לה אפילו לר' יוחנן דאמר לקרבן נדוב קמיטין ולא קדשי הייט נמי תיהוי שאין האחריות עליו אם אבדו החלות אם איט מקבל עליו אחריות הלכך לא הוי שגגה דעתיה לאחריות אבל נמי חטאות מלי הוי שגגה לאחריות ואין נראה לרבי דהא בנדר דתיהוי נמי גריך להביא נחם אחר ועוד אמאי נמדבה אי אמר זו תוהה וזו לחטאה אחריות כפרק בתרא (דף ט.) אבל אמאי נספך הדם אין גריך להביא נחם אחר אבל אמאי אלמא (דאיתי אחריות הלחם עליו שגגה. מיר: בשלמא נספך הדם ימות המשתלח כי. פירש"י דלא נעשית מצות הדם ותריך להביא דם אחר ואי אפשר בלא הגרלה ורבינו אחר ויגריל וכיון דאית ליה בעלי חיים ליה נמדון ימות המשתלח הראשון אבל

[כא] נ"ל לאמר הכי לפירוש כגון כי.

מסורת הש"ס

[א] [פסחים נ. תמורה כב.].
[ב] [נ"ל דתניא]. [ג] בכורות נב. ע"ז יג. [שקלים פ"ח ה"ד].
[ד] [פסחים כ:]. [ה] [רש"ש].
[ו] [נוב' ירושל' ומפוזרים].
[ז] [עיין במשנה שבמסורת ומיר"ט שם]. [ח] י"ט ל"ג נדונים. [ט] [נוב' ירושל' ערבלא תלמיפורין]. [י] [לעיל שם. שבועות יג: מנחות לב.].
[כ] [כריתות יד.]. [ל] [עי' תוס' שבת נד: ד"ה הוה]. [מא] [עי' תוס' ע"ז יג. ד"ה ואם ותוס' ערכין כט. ד"ה שקול ותוס' בכורות נב. ד"ה ואין].

תורה אור השלם

1. כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו:
ויקרא טז ל
2. וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי והתודה עליו את כל עונת בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם ונתן אתם על ראש השעיר ושלח ביד איש עתי המדברה: ויקרא טז כא

הגהות הב"ח

(א) בתנאי יכך היה אומר אנא השם (חטאו עוו פשעו) תת"מ וכ"כ ס"מ עוו פשעו חטאו וע"ל סוף דף ל"ה וכדף מ"ח ע"כ וע' עוד בדף ל"ו ע"כ: (ב) שם אנא כשם כפר נא (לחטאים ולעונות ולפשעים) אחטאו ושעוו ופפשעו) תת"מ וכ"כ ס"מ לעונות ולפשעים ולחטאים שעוו ושפשעו ושחטאו: (ג) שם מעשה והוליכו ערבלא מציפורי ויסרמאל היה: (ד) רש"י ד"ה ואם נתעברה כי אלא שם"ד. כ"כ אע"ג דבמס' ר"ה סוף דף ו' מנחמ דבני כסרו תשבינן שנתו מיום שרפאי להבלאה הייט מן יום הבמיני ואילך מ"כ כשיגיע יום"כ אינו רק שנה מ"מ שאני כסרו אלינו הלוי לאחל אלל רק להבלאה לכשהיא תם ע"כ לא תשבינן ליה תשבה שנולד אבל בפחם בהמה אע"פ שהוקדש אח"כ מ"מ תשבינן שנתו מיד תשבה שנולד וק"ל:

הגהות הגר"א

[א] בתשבנה תנהיבו והן אומרים ברוך ס' כ"ל ומן הכהנים יכי' עד פניהם ל"ג ועמ"ש רבינו בא"מ סי' תרכ"ח ס"ק ע"):

תוס' ישנים

מהן אלא שבשנים שנאמרה תרעה ואומר רבי דלא שיך הכא [ה] למימר (אלא) כגון דאמר הריני מפרש שני חטאות אחת לאחריות תמיהה דאפילו למאן דאמר כפ' מי שהוליאוהו (עירובין ד' נ.) וכפ' התודה (מנחות דף עח:) דלקרבן נדול קמיתן מכל מקום הכא דאמר לאחריות חילי שעיר דרייהו כדאמר התם הילא דאמר יקדשו דברים מתוך שמונים דקדשי דלאחריות קמיתן ומאריגן בתודה אי הך דקרמת אחרת היא הא לאמה והא מיהו לאחריות ריב"ל פי' לאזקות דעירובין דאי אמי שעיר דאמר דאמרת דאמר השתא תודה על שמונים חלות דקדשי דלאחריות קא מכיון כדמפרש

[ה] נ"ל לאמר הכי לפירוש כגון כי.

עין משפט נר מצוה

כג א מיי' פ"ב מהל' שמיטה ויובל הל' ה:
כד ב מיי' פ"ד מהל' פסולי המקדשין הלכה ז:
כה ג ד ה מיי' פ"מ מהל' ערכין הל' ח סמג עשין קלב:
כו ו מיי' פ"ד מהלכות עבודת יום"כ הל' כ:
כז ז מיי' שם פ"ב הל' ז:
כח ח ט מיי' שם פ"ג הלכה ז:
כט י מיי' פ"ד מהל' שקלים הלכה מ:

מוסף רש"י

נתעברה למוכר. דכתיב תמימה (ערכין כא.). דאמר ריש לקיש. כמס' תמורה בפרק אלו חטאת (כב.) והתם מוחיב לה מתמיתין דהתם דקתני ובעברה שנתה כו' ומתרץ לה דהכי קתני שעברה שנתה ואבדה או אבדה ונמצאת בעצת מום (פסחים צז:). באילו היא עומדת בבית הקברות. כל מקום שהיא רואין כאילו היא בבית הקברות שאין כהן נכנס שם לשומחה ורועה על שתסתאב ותימכר ויפלו דמיה נדבה לשופרות שכתוב עליהן נדבה ומקריבים בה את המזבח. זה מדרשי של יהודע הכהן במס' תמורה (כב:) אבל מוחר מטאת ואשם לקרן המזבח חוץ ממחטאות מתות שהן הלכה למשה מסיני (פסחים צז:). ואין מחרימין. דתרם הוי קדש בהקדש, דכתיב כל חרם קדש קדשים וגו' (בכורות נב.) קסבר סתם חרמים לבדק הבית דפלגתא היא בערכין (כח:) וכיון דאשתא ליכא בית המקדש אתי נהו לידי תקלה דמתהני מהקדש ומעילה (ש"ו יג.). תיעקר. דלא ליתי בה לידי תקלה (בכורות נב.). נועל דלת לפניה. ואין לה מה תאכל ומתות (ע"ז יג.) והיא מתה מאליה. כדאב (בכורות שם). ותקלה עצמה. אי מיישינן לה (פסחים כ:).

רבינו חננאל

ואקשינן תוב והא כל (קדש) [חטאת] דעיברה שנתה לרעייה אזלא. ומשני רבא לא תני ר' יהודה כולן יימותו אלא משום דחייש לתקלה. כדתניא אין מקדישין ואין מעריכין ואין מחרימין בזמן הזה, ואם הקדיש או הערך או החרים [בהמה] תיעקר. נועל דלת בפניה ומתה מאליה. כסות וכלים ירקבו. מעות וכלי מתכות יוליכום לים המלח. ותקלה עצמה תנאי היא ובר, ודברין פשוטין הן כו'. כא לו אצל שעיר כו'. ואילו בני אהרן לא קתני בוידוי דשעיר המשתלח. ואפיקנא אמר כהנים נמקי מכלל ישראל, כיון דמתורה חטאו עמך בית ישראל, כהנים בכלל עמך בית ישראל הן. מפרי למי שהוא מוליכו כו'. ת"ר והתודה עליו את כל עונות בני ישראל ושלח ביד איש עתי המדברה, איש להכשיר כל איש ואפי' זר.

תוס' ישנים (המשך)

מת המשתלח [אמאין יסקר הדם הא לא מעכב דחוקה לא כתיב הכא ואין נראה לרבי מה שפי' שנדחה הראשון ע"י שהגרל על אחרים (ואח"ב)

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com